

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Selonteossa todetaan, että siinä esitetään kohti 2040-lukua ulottuva koulutuksen ja tutkimuksen visio ja linjataan tarvittavat voimavarojen, rakenteiden ja ohjauksen muutokset, joilla vastataan ja vaikutetaan kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutostekijöihin ja luodaan merkityksellisen elämän edellytykset kaikille. Selonteossa keskeisiksi toimintaympäristön muutoksiksi on nostettu seuraavat: väestönmuutos, eriarvoisuuden kasvu, teknologian kehitys, työ ja elinkeinoelämän murros, ympäristön tila ja ilmastonmuutos, demokratia ja ihmisoikeudet sekä globaalit ongelmat.

Toimintaympäristön muutostekijät on tunnistettu hyvin, mutta onko koulutuspoliittisessa selonteossa varauduttu riittävästi vaihtoehtoisten skenaarioiden toteutumiseen paitsi kansallisesti, myös globaalin kehityksen näkökulmasta. Millaiset ovat vaihtoehtoiset todellisuudet vuonna 2040 ja kehityspolut niihin kasvatuksen, koulutuksen ja sivistyksen näkökulmasta? Selontekoon on tarpeen luoda lyhyt kuvaus myös skenaarioiden näkökulmasta.

Perusopetusta koskevat kirjaukset ovat toteavia, vaikka varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen muodostaman jatkumon laadukkuus ratkaisuihin muodostavat koko koulutusjärjestelmämme perustan. Tässä jatkumossa tehdyn työn onnistuminen vaikuttaa ratkaisevasti toisen asteen koulutuksellisten haasteiden ratkaisemiseen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Korkeasteen koulutus ja siihen kiinnitettyjen kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttaminen lepää oppijan aiemman polun varassa.

Selonteon rahoitukseen liittyvät kirjaukset ovat suurpiirteisiä ja kaipaavat tarkentavia kirjauksia. Ilman rahoitusta suunnitelmilta puuttuu reaalin pohja.

Digitalisaatio muuttaa maailmaa, myös kasvatusta ja oppimista. Digitaalisuuden lisääntymisen voidaan katsovan toisaalta ehkäisevän, mutta jossain tapauksissa myös edesauttavan kuvattuja negatiivisia kehityskulkuja. Tulevaisuuden toimien tulisi pyrkiä kehityskulun muuttamiseen positiiviseksi erilaisin ohjauksen keinoin, ja myös digitaalisuutta hyödyntäen ja kehittäen.

Selonteossa käsiteltiin nuorille tarkoitetun koulutuksen asemaa ja tehtäviä koulutusjärjestelmässä. Selonteosta puuttui kuitenkin yleissivistävän, aikuisille tarkoitetun koulutuksen osuus kokonaan. Yleissivistävä aikuisille tarkoitettu koulutus kuuluu olennaisena osana koulutusjärjestelmäämme. Sen rooli ja tehtävät tukevat jatkuvan oppimisen tavoitteita. Koulutuksen perustavoitteena on luoda merkityksellisen elämän edellytykset kaikille ihmisille. Tavoitteen toteutumista tukee vahvasti yleissivistävä aikuiskoulutus. Aikuisten perusopetus on perusopetuksen jälkeistä koulutusta ja sillä on oma selkeä koulutustehtävänsä maamme aikuisväestön ja maahanmuuttajien yleissivistävien perustietojen ja -taitojen ylläpitämisessä ja vahvistamisessa. Aikuisten perusopetus tukee nivelvaiheen koulutusta ja kulkee valmentavan koulutuksen rinnalla. Lähitulevaisuudessa aikuisten perusopetuksen asema tulee vahvistumaan entisestään, kun oppivelvollisuutta laajennetaan 18 ikävuoteen. Aikuisten lukiokoulutus on toisen asteen koulutusta, jonka järjestäjinä toimivat aikuislukiot. Kun opiskelijan tavoitteena on suorittaa ylioppilastutkinto, aikuisten lukiokoulutus tuottaa samanlaiset jatko-opintovalmiudet kuin nuortenkin lukiokoulutuksesta. Aikuislukioiden järjestämät aikuisten perusopetus, nivelvaiheen koulutus ja aikuisten lukiokoulutus muodostavat aikuisväestölle yhdessä selkeän ja yhtenäisen koulutuspolun korkea-asteelle.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

-

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

-

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

-

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

**Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät.
Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat**

-

Tanska Jukka
Kotkan kaupunki, opetustoimi - opetustoimenjohtaja